

P6_TA(2008)0055

Lizbonska pogodba

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 20. februarja 2008 o Lizbonski pogodbi (2007/2286(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Lizbonske pogodbe, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti, podpisane dne 13. decembra 2007,
- ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, kakor sta bili spremenjeni z Enotnim evropskim aktom ter Maastrichtsko pogodbo, Amsterdamsko pogodbo in Pogodbo iz Nice,
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah z dne 12. decembra 2007¹,
- ob upoštevanju Laekenske deklaracije z dne 15. decembra 2001 o prihodnosti Evropske unije,
- ob upoštevanju Pogodbe o Ustavi za Evropo, podpisane v Rimu dne 29. oktobra 2004,
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 7. junija 2007 o načrtu za postopek sprejemanja ustave Evropske unije² in z dne 11. julija 2007 o sklicu medvladne konference³,
- ob upoštevanju člena 45 svojega Poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za ustavne zadeve ter mnenj Odbora za regionalni razvoj, Odbora za zunanje zadeve, Odbora za razvoj, Odbora za mednarodno trgovino, Odbora za proračun, Odbora za industrijo, raziskave in energetiko in Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (A6-0013/2008),

ker:

- A. je bil razvoj Evropske unije v zadnjih 50 letih temelj za vzpostavitev območja miru in stabilnosti na celini, ki jo je predhodno opustošila vojna, krepitev demokracije, svobode in državljskih pravic, spodbujanje blaginje, solidarnosti in dobrobiti prek vzpostavitve največjega svetovnega enotnega trga s skupnimi pravili o socialnih standardih, varstvu okolja in potrošnikov, pravični konkurenci ter z ekonomsko in monetarno unijo, za omogočanje državam članicam, da delajo skupaj ter rešujejo vprašanja, ki presegajo državne meje, ter za zagotavljanje večje vloge Evrope v svetovnih zadevah,
- B. je bilo ugotovljeno, da je treba institucije Unije reformirati in okrepiti, s čimer bi se njeni dosežki utrdili in bi se izboljšala zmožnost Unije s 27 ali več članicami, da učinkovito deluje in se spopada s skupnimi novimi izzivi ter ima večjo demokratično odgovornost,

¹ UL C 303, 14.12.2007, str. 1.

² Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0234.

³ Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0328.

- C. je ta potreba povzročila zaporedne reforme, ki so od podpisa Maastrichtske pogodbe – ki je pomenila spremembo pri evropskem združevanju z vzpostavitvijo ekonomske in monetarne unije ter s preходом s pretežno ekonomske na politično unijo – poskušale vzpostaviti institucionalno strukturo Unije ter so vodile do podpisa Laekenske deklaracije, ki je prav tako omogočila drugačen proces reforme, ki temelji na postopku konvencije in ne več izključno na medvladnih konferencah,
- D. je Pogodbo o Ustavi za Evropo pripravila konvencija, sestavljena iz dveh predstavnikov vsakega nacionalnega parlamenta, 16 poslancev Evropskega parlamenta, dveh predstavnikov Komisije in predstavnika iz vsake nacionalne vlade, ki je pripravila osnutek skozi javno razpravo, ki je vodil h konsenzu, ki ni bil bistveno spremenjen z medvladno konferenco leta 2004, medtem ko sledeča Lizbonska pogodba, ki ne sledi nekaterim značilnostim Ustave, izhaja iz bolj tradicionalnih medvladnih delovnih metod, čeprav s polnim sodelovanjem treh predstavnikov Evropskega parlamenta,
- E. je prejšnje prizadevanje za reformo Unije s tem, da bi pogodbe nadomestili z ustavo, podprla velika večina izvoljenih predstavnikov evropskih državljanov v Evropskem parlamentu¹ in sta Ustavo ratificirali dve tretjini držav članic, vendar sta jo zavrnila dve državi (Francija in Nizozemska), in je bil po obdobju za razmislek, v katerem je postalo jasno, da ne bo mogoče doseči potrebnega soglasja vseh držav članic, ta pristop opuščeno, namesto tega pa se je uporabil pristop spremembe veljavnih pogodb,
- F. sta spremenjena metoda in postopek, kljub ohranitvi številnih praktičnih prilagoditev načrtovane institucionalne strukture Unije v novi obliki, pomenila manjše cilje in opustitev več značilnosti Ustave, preložitev začetka veljavnosti nekaterih njenih novih mehanizmov in vključitev posebnih ukrepov, prilagojenih posameznim državam članicam, v pogodbe,
- G. kljub temu soglasje vseh nacionalnih vlad Unije v zvezi s to pogodbo kaže, da se vse izvoljene vlade držav članic strinjajo, da je ta kompromis osnova njihovega prihodnjega sodelovanja, vsaka država članica pa bo morala pokazati največjo politično zavezanost, da bo pogodba ratificirana pred 1. januarjem 2009,
- H. je nujno, da vse države članice Lizbonsko pogodbo ratificirajo do konca leta 2008, kar bi državljanom omogočilo, da na volitvah leta 2009 glasujejo na podlagi celovitega poznavanja novega institucionalnega okvira Unije,

Pozitiven korak za prihodnost Unije

1. ugotavlja, da Lizbonska pogodba kot celota prispeva k znatnemu izboljšanju obstoječih pogodb, kar bo Uniji prineslo večjo demokratično odgovornost in izboljšalo njeno sposobnost odločanja (s krepitvijo vlog Evropskega parlamenta in nacionalnih parlamentov), okrepilo pravice evropskih državljanov v razmerju do Unije in izboljšalo učinkovitost delovanja institucij Unije;

Večja demokratična odgovornost

2. pozdravlja dejstvo, da se bosta demokratična odgovornost in sposobnost odločanja povečali,

¹ S 500 glasovi za, 137 proti in 40 vzdržanimi glasovi (resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. januarja 2005 o Pogodbi o Ustavi za Evropo – poročilo Corbett/Méndez de Vigo), UL C 247 E, 6.10.2005, str. 88).

kar bo omogočilo državljanom, da imajo večji nadzor nad dejavnostmi Unije, zlasti zaradi naslednjih izboljšav:

- (a) sprejetje celotne zakonodaje Evropske unije bo potekalo pod parlamentarnim nadzorom, ki ne obstaja v nobeni drugi nadnacionalni ali mednarodni strukturi:
 - z nekaterimi izjemami bo celotna zakonodaja Evropske unije predmet dvojne potrditve s strani Sveta (sestavljenega iz nacionalnih ministrov, odgovornih nacionalnim parlamentom) in Evropskega parlamenta (sestavljenega iz neposredno izvoljenih poslancev) pod enakimi pogoji;
 - predhodni pregled celotne zakonodaje Unije v nacionalnih parlamentih bo okrepljen, saj bodo parlamenti vse evropske zakonodajne predloge prejemali pravočasno, da bodo o njih razpravljali s svojimi ministri, preden bo Svet sprejel stališče, dobili pa bodo tudi pravico, da zahtevajo ponovno preučitev predloga, če bodo menili, da ta ne spoštuje načela subsidiarnosti;
- (b) predsednik Komisije bo izvoljen v Evropskem parlamentu na predlog Evropskega sveta, ob upoštevanju rezultata volitev v Evropski parlament;
- (c) visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko bosta imenovala Evropski svet in predsednik Komisije, kot član Komisije pa mora biti potrjen v Parlamentu kot vsak drug komisar: kot podpredsednik Komisije se bo moral visoki predstavnik pri imenovanju in izvajanju svojega mandata podrediti pravilom kot vsak drug komisar;
- (d) uveden je nov, enostavnejši in bolj demokratičen proračunski postopek z eno obravnavo: razlikovanje med obveznimi in neobveznimi izdatki je odpravljeno, s čimer se zagotovi polna enakopravnost med Parlamentom in Svetom, kar zadeva odobritev celotnega letnega proračuna, pri čemer ima Parlament tudi pravico do soglasja k pravno zavezujočemu večletnemu finančnemu okviru;
- (e) demokratični nadzor v zvezi z zakonodajnimi pristojnostmi, prenesenimi na Komisijo, se bo okrepil z novim sistemom nadzora, v skladu s katerim lahko Evropski parlament ali Svet prekliche odločitve Komisije ali odvzame pooblastila;
- (f) soglasje Evropskega parlamenta bo potrebno za odobritev širokega spektra mednarodnih sporazumov, ki jih podpiše Unija, vključno s tistimi, ki zadevajo področja, ki so predmet rednega notranjega zakonodajnega postopka v Uniji;
- (g) seje Sveta, na katerih se bo razpravljalo ali glasovalo o osnutkih zakonodajnih aktov, bodo odprte za javnost, kar bo omogočilo državljanom in državljanom, da vidijo, kako njihove vlade delujejo v Svetu;
- (h) agencije, predvsem Europol in Eurojust, bodo predmet večjega parlamentarnega nadzora;
- (i) Odbor regij bo lahko vložil tožbo pri Sodišču Evropske unije, mandat njegovih članov se bo podaljšal na pet let in njegovi odnosi z Evropskim parlamentom bodo jasneje opredeljeni;

- (j) postopek revizije pogodb bo v prihodnje bolj odprt in demokratičen, saj bo tudi Evropski parlament lahko predložil predloge sprememb, vsako predlagano spremembo pa bo morala pregledati konvencija, v kateri bodo predstavniki nacionalnih parlamentov in Evropskega parlamenta, razen če bo Parlament soglašal, da to ni potrebno, medtem ko se uvajajo novi poenostavljeni postopki sprememb za spreminjanje nekaterih določb Pogodbe na podlagi soglasne odločitve, z odobritvijo nacionalnih parlamentov;

Potrditev vrednot, krepitev pravic državljanov, večja jasnost

- 3. pozdravlja dejstvo, da se bodo pravice državljanov okrepile zaradi naslednjih izboljšav:
 - (a) Listina Evropske unije o temeljnih pravic, ki določa vse državljanske, politične, gospodarske in socialne pravice, bo postala pravno zavezujoča; državljanom Unije bo dala pravno varnost ter zagotovila, da bodo morale biti vse določbe prava EU in vsi ukrepi, ki jih bodo sprejele institucije EU ali ki bodo temeljili na pravu EU, v skladu s temi standardi, pri čemer bodo morali spoštovati načelo subsidiarnosti;
 - (b) Unija mora zaprositi za podpis Evropske konvencije o človekovih pravicah, kar pomeni, da bo zanjo veljal enak zunanji nadzor v zvezi z obveznostjo spoštovanja pravic državljanov kot za njene države članice;
 - (c) nove določbe bodo olajšale sodelovanje državljanov in predstavniških združenj civilne družbe v razpravah Unije, saj so le-ti pomembno prispevali k pripravi te pogodbe; spodbujal se bo dialog s socialnimi partnerji, cerkvami, verskimi skupnostmi in laičnimi organizacijami;
 - (d) uvedba pobude evropskih državljanov bo državljanom omogočila, da podajo predloge v zvezi z zadevami, za katere menijo, da je potreben pravni akt Unije za izvajanje pogodb;
 - (e) sodno varstvo državljanov bo okrepljeno, ker bodo pristojnosti Sodišča razširjene na zadeve, povezane s svobodo, varnostjo in pravico, ter na akte Evropskega sveta, Evropske centralne banke in agencij Unije, hkrati pa se bo zagotovilo olajšanje dostopa fizičnih in pravnih oseb do sodnih postopkov Sodišča;
- 4. pozdravlja dejstvo, da ta pogodba na jasnejši in preglednejši način določa vrednote, ki so skupne vsem državam članicam in na katerih Unija temelji, kakor tudi cilje Unije ter načela, ki urejajo njene dejavnosti in odnose z državami članicami:
 - (a) vzpostavi se jasna opredelitev pristojnosti Unije v razmerju do držav članic v skladu z načelom, da vse pristojnosti, ki s Pogodbo niso dodeljene Uniji, ostanejo v pristojnosti držav članic;
 - (b) večji poudarek je na politikah, ki koristijo državljanom: sprejete so nove splošne določbe v zvezi z spodbujanjem visoke ravni zaposlenosti, jamstvom ustrezne socialne varnosti, bojem proti družbeni izključenosti, visoko ravno izobrazbe, usposabljanja in zdravja, odpravo vseh oblik diskriminacije in spodbujanjem enakopravnosti med moškimi in ženskami; nove določbe spodbujajo trajnostni razvoj in zaščito okolja, vključno z bojem proti podnebnim spremembam in spoštovanjem storitev v splošnem interesu; ekonomska, socialna in teritorialna kohezija so ponovno potrjene kot cilji Unije;

- (c) nejasnosti v zvezi z "Evropsko skupnostjo" in "Evropsko unijo" bo konec, saj bo Evropska unija postala ena sama pravna oseba in struktura;
- (d) solidarnostna klavzula med državami članicami državljanom zagotavlja prejem pomoči iz vseh delov Unije v primeru terorističnih napadov, naravnih nesreč ali nesreč, ki jih povzroči človek;
- (e) potrjuje specifičnost institucionalne organiziranosti Unije, ki ji države članice zaupajo nekatere od svojih pristojnosti, za katere menijo, da bi se bolje uveljavile prek skupnih mehanizmov, obenem pa v izogib kakršnim koli dvomom daje zadostna zagotovila, da Unija ne bo postala centralizirana vsemogočna naddržava, kot so:
 - obveznost, da se spoštuje nacionalno identiteto držav članic, ki je neločljivo povezana z njihovimi temeljnimi političnimi in ustavnimi strukturami, vključno z regionalno in lokalno samoupravo, in njihove temeljne državne funkcije, zlasti zagotavljanje ozemeljske celovitosti, vzdrževanje javnega reda in miru ter varovanje nacionalne varnosti;
 - načela prenosa pristojnosti (pri čemer ima Unija samo tiste pristojnosti, ki so jih nanjo prenesle države članice), subsidiarnosti in sorazmernosti;
 - sodelovanje držav članic pri sistemu odločanja Unije in pri potrditvi kakršnih koli sprememb tega sistema;
 - priznanje pravice vsake države članice, da izstopi iz Unije, če to želi;

Večja učinkovitost

5. pozdravlja dejstvo, da bo nova pogodba okrepila zmogljivost institucij Unije, da svoje naloge izvedejo učinkoviteje, zlasti zaradi naslednjega:
 - (a) število področij, na katerih vlade na zasedanjih v Svetu odločajo s kvalificirano večino in ne soglasno, se bo bistveno povečalo, kar bo Uniji s 27 državami članicami omogočilo, da deluje na več področjih, ne da bi bile njene odločitve omejene z vetom;
 - (b) nov sistem glasovanja z dvojno večino bo olajšal sprejemanje odločitev v Svetu;
 - (c) Evropski svet bo postal polnopravna institucija Evropske unije in njegovo šestmesečno predsedovanje po načelu rotacije bo nadomestil predsednik, ki ga bodo člani Sveta izvolili za obdobje dveh let in pol, kar bo omogočilo večjo skladnost pri pripravi in neprekinjenost njegovega dela;
 - (d) število članov Komisije se bo od leta 2014 zmanjšalo na dve tretjini števila držav članic, s čimer se bo povečala sposobnost ukrepanja Komisije in bo še jasneje, da člani Komisije zastopajo evropski interes in ne interesa svojih držav, sistem rotacije pa bo še naprej zagotavljal enakovredno sodelovanje vseh držav članic;
 - (e) prepoznavnost in vloga Unije kot akterja na svetovnem prizorišču se bo bistveno okrepila:
 - dve mesti, ki povzročata podvajanje in zmedo – visoki predstavnik Evropske unije za zunanjo politiko in komisar za zunanje odnose – bosta združeni v eno, in sicer

podpredsednika Komisije/visokega predstavnika za zunanje zadeve in varnostno politiko, ki bo predsedoval Svetu za zunanje zadeve ter zastopal Unijo v zadevah, v katerih ima ta izdelano skupno stališče, s čimer bo zunanje politično delovanje Unije postalo skladnejše;

- vzpostavljena bo enotna služba za zunanjepolitično delovanje, ki bo sestavljena iz uradnikov Komisije in Sveta ter nacionalnih diplomatskih služb in ki jo lahko ustanovi Svet le s soglasjem Komisije in po posvetovanju s Parlamentom; to zunanjo službo bo vodil podpredsednik Komisije/visoki predstavnik, vezana bi morala biti na Komisijo, njen namen pa je omogočiti večjo skladnost pri razvoju in izvajanju zunanje politike Unije;
 - zmožnost Unije, da razvije skupne strukture na področju varnostne in obrambne politike, se bo okrepila, med drugim z vstavitvijo klavzule, ki predvideva vzajemno pomoč in podporo v primeru oboroženega napada, kar bo povečalo občutek varnosti državljanov, hkrati pa bo zagotovljena prožnost, potrebna za upoštevanje različnih pristopov držav članic v zvezi s temi vprašanji;
- (f) razlika med zakonodajnimi in izvršilnimi instrumenti bo pojasnjena, nova opredelitev izvedbenih predpisov pa bo omogočila poenostavitev in racionalizacijo zakonodaje Unije;
- (g) stebna struktura bo opuščena, kar bo omogočilo enotno delovanje na različnih področjih dejavnosti Unije s poenostavljenimi mehanizmi in instrumenti, čeprav posebna narava zunanje in varnostne politike zahteva posebne postopke na teh področjih;
- (h) dejavnosti na področju svobode, varnosti in pravice bodo ambicioznejše ter bodo potekale na podlagi učinkovitejših postopkov in ne več z uporabo ločenih medvladnih instrumentov in postopkov ter bodo predmet sodne presoje, kar obeta opazen napredek v zvezi s pravosodnimi in varnostnimi vprašanji ter vprašanji priseljevanja;
- (i) cilji Unije in njene pristojnosti na področju podnebnih sprememb, pravic otrok, evropske sosedске politike, človekoljubne pomoči, energije (vključno s sklicevanjem v Pogodbi na solidarnost med državami članicami na tem področju), veselja, raziskav, turizma, športa, javnega zdravstva in civilne zaščite bodo jasneje opredeljeni; skupna trgovinska politika je priznana kot področje, ki je v izključni pristojnosti Unije;
- (j) pri številnih drugih zadevah bo uporaba uspešnejših metod sprejemanja odločitev postala možna takrat, ko se bo pokazala skupna politična volja v zvezi s tem;
- (k) ko vse države članice ne bodo pripravljene ali sposobne istočasno sodelovati pri določenih politikah, bo več možnosti za prožnejše ureditve;

Skrbi

6. se zaveda vsesplošnega obžalovanja, da je bilo treba po rezultatih referendumov v Franciji in na Nizozemskem za zagotovitev novega sporazuma med 27 državami članicami:
- opustiti ustavni pristop in nekatere od njegovih značilnosti, kot so ideja, da Unija temelji na volji državljanov in njenih držav članic, enotno in strukturirano besedilo, jasnejša

terminologija za določitev zakonodajnih instrumentov, določitev zastave in himne v Pogodbi ter uporaba termina "zunanji minister" namesto "visoki predstavnik";

- preložiti izvajanje pomembnih elementov nove pogodbe, kot je začetek veljavnosti novega volilnega sistema v Svetu (ki ga spremljajo posebne določbe za preložitev glasovanja, znane kot "kompromis iz Ioannine"), in običajnemu zakonodajnemu postopku na nekaterih področjih pristojnosti dodati omejevalne mehanizme, kot so "zasilne zavore";
- v Pogodbo vključiti ukrepe, ki so specifični za posamezne države članice, kot je razširitev možnosti sodelovanja ("opt-in") na področje policijskega sodelovanja in sodelovanja v kazenskih zadevah za dve državi članici, protokol, ki omejuje vpliv Listine na notranje pravo dveh držav članic, ter dodatni parlamentarni sedež, ki je bil dodeljen Italiji ob odstopanju od načela padajoče sorazmernosti;
- spremeniti besedilo več delov Pogodbe ali priloženih protokolov in deklaracij, ki imajo neupravičeno negativen prizvok, ki daje občutek nezaupanja v Unijo in njene institucije ter s tem javnosti pošilja napačno sporočilo;

Sklepne ugotovitve

7. potrjuje to pogodbo in poudarja pomembnost dejstva, da jo vse države članice Unije ratificirajo pravočasno, da bo lahko začela veljati dne 1. januarja 2009;
8. meni, da bo Lizbonska pogodba zagotovila trden okvir, ki bo omogočil prihodnji nadaljnji razvoj Unije;
9. se zaveda, da je spremenjena pogodba neizogibno manj jasna in berljiva kot kodificirana pogodba; zato poziva k takojšnji objavi prečiščenih besedil pogodb, kakor so bile revidirane z Lizbonsko pogodbo, kar bi državljanom zagotovilo jasnejše temeljno besedilo Unije;
10. ponavlja svojo zahtevo, da si morajo institucije EU in nacionalni organi v skladu z načelom lojalnega sodelovanja prizadevati po najboljših močeh, da se evropske državljanke jasno in nepristransko seznanijo z vsebino te pogodbe;
11. naroči pristojnemu odboru, da pripravi potrebne spremembe Poslovnika Parlamenta in oceni potrebe po nadaljnjih izvedbenih ukrepih;

o

o o

12. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo in poročilo Odbora za ustavne zadeve posreduje nacionalnim parlamentom držav članic, Svetu, Komisiji in nekdanjim članom Konvencije o prihodnosti Evrope, ter zagotovi, da parlamentarne službe, vključno z informacijskimi pisarnami, nudijo obširne informacije o mnenju Parlamenta o tej pogodbi.